

10. XI. 1998

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 1180/1998

51

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

n a v y d a n i e

zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z.
o minimálnej mzde v znení zákona č. 366/1997 Z. z.

Predkladajú:

Oľga	Keltošová	v. r.
Marta	Aibeková	v. r.
Alojz	Engliš	v. r.
Vojtech	Tkáč	v. r.

Návrh na uznesenie:

Národná rada Slovenskej republiky
s c h v a ľ u j e
návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení zákona č. 366/1997 Z. z.

Bratislava november 1998

Národná rada Slovenskej republiky
II. volebné obdobie

Poslanecký návrh

Z á k o n
Z,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení zákona č. 366/1997 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení zákona č. 366/1997 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 2 ods. 1 písm. a) sa suma „16,20 Sk“ nahrádza sumou „21,60Sk“.
2. V § 2 ods. 1 písm. b) sa suma „3 000 Sk“ nahrádza sumou „4 000 Sk“.
3. V § 2 ods. 2 sa za bodkočiarkou vkladajú slová „pri týždennom pracovnom čase ustanovenom pre zamestnancov mladších ako 16 rokov“.
4. Poznámka pod čiarou k odkazu 1 znie:
„1) § 83 ods. 2 až 5 Zákonníka práce“.

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 1999.

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Predloženým návrhom zákona sa navrhuje nadväzne na novú úpravu životného minima pre plnoletú fyzickú osobu (zákon č. 125/1998 Z. z. o životnom minime a o ustanovení súm na účely štátnych sociálnych dávok) zvýšiť minimálnu mzdu cca o 33,3 %, t. j. z doterajších 3 000 Sk mesačne na 4 000 Sk mesačne a zo 16,20 Sk na 21,60 Sk za odpracovanú hodinu pri určenom 42 a 1/2 - hodinovom týždennom pracovnom čase s účinnosťou od 1. januára 1999.

Úprava výšky minimálnej mzdy obsiahnutá v predkladanom návrhu primerane predstihuje očakávaný vývoj spotrebiteľských cien od poslednej úpravy výšky minimálnej mzdy do konca roku 1998.

Návrh zákona je v súlade s článkom 13 a 36 Ústavy Slovenskej republiky.

Problematiku návrhu zákona upravuje dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 26/1950 o zavedení metód určenia minimálnych miezd a dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 99/1951 o metódach určovania minimálnych miezd v poľnohospodárstve, ako aj dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 111/1958 o diskriminácii v zamestnaní a povolaniach a dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 100/1951 o rovnakom odmeňovaní pracujúcich mužov a žien za prácu rovnakej hodnoty. S uvedenými dohovormi je návrh zákona v súlade.

Ekonomický rozbor je v prílohe dôvodovej správy.

Osobitná časť

K článku I

K bodom 1 a 2

V súvislosti s úpravou životného minima pre jednotlivca na 3 000 Sk, ako aj v súvislosti s očakávaným rastom spotrebiteľských cien v skupine zamestnancov v roku 1998 navrhuje sa upraviť výšku minimálnej mzdy cca o 33,3%.

K bodom 3 a 4

Navrhovaným rozšírením ustanovenia sa spresňujú podmienky na poskytovanie minimálnej mzdy pre zamestnancov mladších ako 16 rokov. V tomto smere sa spresňuje aj znenie poznámky pod čiarou k odkazu 1.

K článku II

Vzhľadom na už uzavreté kolektívne zmluvy na rok 1998, ako aj vo vzťahu k štátnemu rozpočtu na rok 1998 sa navrhuje účinnosť zákona od 1. januára 1999.

Bratislava 5. novembra 1998

Ekonomický rozbor

Rad právnych úprav v sociálnej sfére využíva v rôznych súvislostiach inštitút minimálnej mzdy. Väzba na minimálnu mzdu je obsiahnutá predovšetkým v týchto právnych predpisoch:

1. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov, a to najmä

- v § 10 ods. 6 - minimálna mzda ako hranica príjmu pre vybraný okruh osôb, za ktoré je platiteľom poistného štát, ak ich príjem túto hranicu nepresahuje (realizovaním navrhovaného zvýšenia minimálnej mzdy počet týchto osôb vzrastie),

- v § 13 ods. 8 - minimálna mzda ako vymeriavací základ na určenie poistného pre tzv. „dobrovoľne nezamestnaných“ (nimi platené poistné sa zvýši zo 411 Sk na 548 Sk mesačne),

- v § 13 ods. 9 - minimálna mzda ako minimálny vymeriavací základ (minimálne poistné sa zvýši zo 411 Sk na 548 Sk mesačne, v tom u zamestnanca zo 111 Sk na 148 Sk a u zamestnávateľa z 300 Sk na 400 Sk),

- v § 13 ods. 10 - osemnásobok minimálnej mzdy ako maximálny vymeriavací základ (maximálne poistné sa zvýši z 3 288 Sk na 4 384 Sk mesačne, v tom u zamestnanca z 888 Sk na 1 184 Sk a u zamestnávateľa z 2 400 Sk na 3 200 Sk).

2. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov, a to najmä

- v § 16 ods. 8 - minimálna mzda ako minimálny vymeriavací základ a osemnásobok minimálnej mzdy ako maximálny vymeriavací základ (minimálne poistné sa zvýši z 969 Sk na 1 292 Sk, v tom u zamestnanca z 219 Sk na 292 Sk a u zamestnávateľa zo 750 Sk na 1 000 Sk; maximálne poistné sa zvýši zo 7 752 Sk na 10 336 Sk mesačne, v tom u zamestnanca z 1 752 Sk na 2 336 Sk a u zamestnávateľa zo 6 000 Sk na 8 000 Sk).

3. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti, a to najmä

- v § 50 ods. 2 písm. b) - minimálna mzda ako základ na určenie podpory v nezamestnanosti pre vybraný okruh evidovaných nezamestnaných podľa § 47, § 50 ods. 5 (suma podpory sa zvýši počas prvých troch mesiacov z 1 800 Sk na 2 400 Sk mesačne),

- v § 50 ods. 7 - 1,8-násobok minimálnej mzdy ako maximálna výška podpory v nezamestnanosti (maximálna podpora sa zvýši z 5 400 Sk na 7 200 Sk mesačne),

- v § 63 ods. 1 - minimálna mzda ako minimálny vymeriavací základ (minimálny príspevok na poistenie v nezamestnanosti sa zvýši mesačne u zamestnanca z 30 Sk na 40 Sk, u zamestnávateľa z 90 Sk na 120 Sk, u ostatných platiteľov príspevku na poistenie v nezamestnanosti z 90 Sk na 120 Sk s výnimkou prípadov vyplývajúcich zo zákona, keď je príspevok na poistenie v nezamestnanosti nižší),

- v § 63 ods. 2 - osemnásobok minimálnej mzdy ako maximálny vymeriavací základ (maximálny príspevok na poistenie sa zvýši mesačne u zamestnanca z 240 Sk na 320 Sk, u zamestnávateľa a u ostatných platiteľov zo 720 Sk na 960 Sk).

Zvýšenie minimálnej mzdy na 4 000 Sk mesačne by sa vo vzťahu k maximálnym vymeriavacím základom na platenie poistného (osemnásobok minimálnej mzdy) podľa výstupov z rezortného štatistického zisťovania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR „Štvrťročný výkaz o cene práce“ za I. štvrťrok 1998 (informačný systém o priemerných zárobkoch, ďalej len „ISPZ“), dotklo

- 1,4% zamestnancov, ktorí poberali mesačnú mzdu od 24 000 Sk do 32 000 Sk (t.j. od osemnásobku doterajšej výšky minimálnej mzdy 3 000 Sk do osemnásobku navrhovanej výšky minimálnej mzdy 4 000 Sk); u týchto zamestnancov by zvýšenie poistného súhrnne predstavovalo v priemere sumu 320 Sk mesačne, v tom 99 Sk na zdravotné poistenie, 194 Sk na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie a 27 Sk na príspevok na poistenie v nezamestnanosti,

- 0,9 % zamestnancov, ktorí poberali mesačnú mzdu nad 32 000 Sk; u týchto zamestnancov by zvýšenie poistného súhrnne predstavovalo sumu maximálne 640 Sk mesačne, v tom 198 Sk na zdravotné poistenie, 388 Sk na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie a 54 Sk na príspevok na poistenie v nezamestnanosti.

Zároveň je potrebné upozorniť na to, že v dôsledku zvýšenia poistného by sa o sumu zvýšeného poistného znížil základ dane z príjmu zo závislej činnosti zamestnanca, základ dane z príjmu zamestnávateľa a tým aj samotné tieto dane.

Podľa údajov o počte evidovaných nezamestnaných poberaúcich podporu v nezamestnanosti k 31. 3. 1998 by uplatnenie navrhovanej výšky minimálnej mzdy predstavovalo dosah na rozpočet Národného úradu práce vo výške 18 796 tis. Sk mesačne z dôvodu zvýšenia minimálneho vymeriavacieho základu, t. j. základu na určenie podpory v nezamestnanosti..

V zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov a v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov je ustanovené, že štát platí poistné za vybraný okruh osôb vo výške určenej zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rok. Podľa § 8 a 9 zákona č. 375/1997 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 1998 štát platí poistné na zdravotné poistenie, nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie určeným podielom z vymeriavacieho základu 2 700 Sk (t. j. nie z aktuálnej výšky minimálnej mzdy).

Z uvedeného vyplýva, že vo vzťahu k štátnemu rozpočtu na rok 1999 a nasledujúce roky sa vplyv väzby minimálnej mzdy na platby poistného plateného štátom prejaví v rozsahu, ktorý vyplynie z obdobného riešenia, aké sa prijalo v zákonoch o štátnych rozpočtoch v roku 1998 a v predchádzajúcich rokoch (t. j. v krajnom prípade by sa nemusel prejavíť vôbec).

V prípade, že by sa v zákone o štátnom rozpočte na rok 1999 zvýšil vymeriavací základ na platenie poistného štátom na nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie a zdravotné poistenie z 2 700 Sk na 4 000 Sk pri zachovaní výpočtu výšky poistného podľa zákona č. 375/1997 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 1998, by dosah na štátny rozpočet predstavoval v ročnom

vyjadrení sumu 5 549,1 mil. Sk (v tom nemocenské poistenie 61,1 mil. Sk, dôchodkové zabezpečenie 431,7 mil. Sk a zdravotné poistenie 5 056,3 mil. Sk) .

V prípade, že by sa v zákone o štátnom rozpočte na rok 1999 zvýšil vymeriavací základ na platenie poistného Národným úradom práce na nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie a zdravotné poistenie z 2 700 Sk na 4 000 Sk pri zachovaní výpočtu výšky poistného podľa zákona č. 375/1997 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 1998, by dosah na rozpočet Národného úradu práce predstavoval v ročnom vyjadrení sumu 774,9 mil. Sk (v tom nemocenské poistenie 80,4 mil. Sk, dôchodkové zabezpečenie 462,4 mil. Sk a zdravotné poistenie 232,1 mil. Sk) .

Väzba na minimálnu mzdu je obsiahnutá aj v ďalších právnych predpisoch (bez dosahu na štátny rozpočet), napr. v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách, najmä

- § 51 ods. 3 a 4 - desaťnásobok minimálnej mzdy ako hranica škody, od ktorej vznikajú účastníkovi dopravnej nehody povinnosti v zmysle § 51 citovaného zákona (pri realizácii návrhu sa hranica zvýši z 30 tis. na 40 tis. Sk).

V súvislosti s navrhovaným zvýšením minimálnej mzdy sa stáva aktuálnou potreba primerane upraviť minimálne mzdové tarify vyplývajúce z nariadenia vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 43/1992 Zb. o ustanovení minimálnych mzdových taríf a mzdového zvýhodnenia za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí a za prácu v noci v znení neskorších predpisov. Pokiaľ by sa zvýšenie minimálnych mzdových taríf vrátane prostriedkov na odvody do poistných fondov v plnej miere prejavilo znížením zisku u zamestnávateľa, dosah tohto zníženia na príjmy štátneho rozpočtu možno odhadnúť (za skupinu zamestnávateľov vykazujúcich zisk) maximálne na sumu 5079,9 tis. Sk mesačne. Vyvolaný protichodný vplyv súčasného zvýšenia dane z príjmov fyzických osôb (predpokladaná sadzba cca 15 % zo zvýšeného príjmu) sa odhaduje (za obe skupiny zamestnávateľov, t. j. vrátane tých, ktorí vykazujú stratu) na sumu 2386,1 tis. Sk mesačne. Kompenzovaný maximálne možný dosah na štátny rozpočet možno odhadnúť na sumu 2,7 mil. Sk mesačne. Uvedené vyčíslenie predstavuje teoreticky najvyšší možný dosah v prípade, že zvýšenie mzdových nákladov by sa nepremietlo do zvýšenia cien alebo nekompenzovalo úsporou iných nákladov. Ďalej možno predpokladať že tento dosah na štátny rozpočet sa výrazne zníži očakávaným zvýšením objemu dane z pridanej hodnoty zo zvýšenia objemu realizovanej produkcie.

Podľa podkladov Ministerstva financií SR v rozpočtovej a príspevkovej sfére (bez obcí) k 1. februáru 1998 bolo 157 príjemcov mzdy vo výške minimálnej mzdy 3 000 Sk (za predpokladu, že popri tarífnom plate nepoberali ďalšie zložky platu), čo predstavovalo 0,06 % z celkového počtu 269 658 zamestnancov tejto sféry. Pri uplatnení navrhovanej výšky minimálnej mzdy 4 000 Sk od 1.1. 1999, pri súčasnom zvýšení počtu príjemcov minimálnej mzdy na 5933 osôb je v rámci súčasne platného právneho stavu potrebné počítať so zvýšením štátneho rozpočtu na rok 1999 o 2019 tis. Sk mesačne vyvolaným doplatkami miezd do úrovne navrhovanej výšky minimálnej mzdy. Obdobný vplyv by sa tiež prejavil i vo vzťahu k rozpočtom obcí, a tento možno odhadnúť na sumu 136 tis. Sk mesačne.

V súvislosti s predkladaným návrhom bude potrebné posúdiť do akej miery tento vyvolá nutnosť zmeniť štruktúru aj výšku platových taríf pre zamestnancov v rozpočtových a v niektorých ďalších organizáciách a orgánoch upravených osobitnými predpismi.

Podľa údajov ISPZ za 1. štvrťrok 1998 zo sledovaných 629 organizácií s 342 916 zamestnancami bolo zistené, že len 553 zamestnancov, t.j. 0,16 % malo

priemernú hodinovú mzdu na úrovni súčasne platnej výšky minimálnej mzdy 16,20 Sk/hod. a 2 593 zamestnancov, t.j. 0,76 % z celkove vysledovaného počtu zamestnancov mzdu nižšiu ako novo navrhovaná výška minimálnej mzdy 21,60 Sk/hod. Dosah na štátny rozpočet vyvolaný prípadnou výplatou doplatkov do minimálnej mzdy (kladný v dôsledku vyššej dane z príjmu zo závislej činnosti, a súčasne záporný v dôsledku zníženia základu dane z príjmu zamestnávateľa) je zanedbateľný.

Ako vyplýva z kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa uzavretých na rok 1998 možnosť dohodnúť v rámci kolektívneho vyjednávania vyššiu minimálnu mzdu oproti úrovni ustanovenej v zákone Národnej rady SR č. 90/1996 Z. z. v znení zákona č. 366/1997 Z. z. (prípadne dohodnúť výšku mzdovej tarify najnižšej tarifnej triedy, ktorá v podstate odzrkadľuje výšku minimálnej mzdy) sa využíva diferencovane. Napr. Odborový zväz potravinárov Slovenskej republiky dohodol s jednotlivými zamestnávateľskými zväzmi v potravinárskom priemysle najnižšie mesačné mzdové tarify v rozpätí od 3 000 Sk (s Priemyselným zväzom pekárov, cestovínárov a cukrárov SR) do 3 600 Sk (so Slovenským mliekarenským zväzom). Odborový zväz pracovníkov obchodu a cestovného ruchu dohodol so Zväzom zamestnávateľov obchodu a cestovného ruchu najnižšiu mesačnú mzdovú tarifu 3 250 Sk, Slovenský odborový zväz pracovníkov textilného, odevného a kožiarskeho priemyslu dohodol so Zväzom kožiarskeho a obuvníckeho priemyslu SR najnižšiu mesačnú mzdovú tarifu 3 300 Sk, Odborový zväz pracovníkov poľnohospodárstva SR s Poľnohospodárskym zamestnávateľským zväzom SR dohodol najnižšiu mesačnú mzdovú tarifu pre stratové subjekty od 3 390 Sk (biologické služby a technické služby) do 3 460 Sk (poľnohospodárska prvovýroba), Odborový zväz chémie SR so Zväzom chemického a farmaceutického priemyslu SR dohodol najnižšiu mesačnú mzdovú tarifu 3 700 Sk, Odborový zväz KOVO so Zväzom elektrotechnického priemyslu SR dohodol najnižšiu mesačnú mzdovú tarifu 3 760 Sk, Odborový zväz pracovníkov drevospracujúceho priemyslu, lesného a vodného hospodárstva na Slovensku so Združením zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve 3 900 Sk.

Je zrejmé, že najmä v uvedených prípadoch v kolektívnych zmluvách vyššieho stupňa na rok 1999 je potrebné vysporiadať sa so zvýšením minimálnej mzdy.

Doložka zlučiteľnosti návrhu zákona s právom Európskej únie

1. Navrhovateľ zákona: *Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky*

2. Názov návrhu zákona: *Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení zákona č. 366/1997 Z. z.*

3. Problematika obsiahnutá v predloženom návrhu nie je v práve Európskej únie upravená a nie je predmetom právnych predpisov ES/EÚ obsiahnutých v Bielej knihe, okrajovo sa však dotýka smernice č. 75/117/EHS z 19.2. 1975 o rovnosti odmeňovania (pre mužov a ženy). Princípmi sociálnej politiky sa však všeobecne zaoberá Charta spoločenstva o základných sociálnych právach zamestnancov v roku 1989, z ktorej sa do Bielej knihy problematika odmeňovania všeobecne nepremieta.

4. Návrh zákona svojou problematikou nepatrí medzi prioritné oblasti aproximácie práva uvedené v čl. 70 Európskej dohody o pridružení a svojou problematikou nepatrí ani medzi priority odporúčané v Bielej knihe.

5. Smernica uvedená v bode 3 sa týka aplikácie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy, podrobne určuje niektoré aspekty vecnej pôsobnosti článku 119 Zmluvy o EHS a obsahuje viaceré ustanovenia zamerané na zvýšenie právnej ochrany zamestnancov, ktorí by mohli utrpieť ujmu v dôsledku neuplatnenia zásady rovnosti odmeňovania. Návrh nie je v rozpore s ustanoveniami tejto smernice.

6. Problematika návrhu zákona nie je upravená právnymi normami Európskej únie.

**Ministerstvo financií SR
Odbor štátneho rozpočtu**

6.11.1998

**Poslanecký klub NR SR
za HZDS
Poslankyňa NR SR
Olga Keltošová**

vec: stanovisko k návrhu skupiny poslancov NR SR na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č.90/1996 Z.z. o minimálnej mzde v znení zákona č.360/1997 Z.z.

Predložený návrh zákona navrhuje nadväzne na novú úpravu životného minima zvýšiť minimálnu mzdu z doterajších 3 000 Sk mesačne na 4 000 Sk mesačne.

Predchádzajúci návrh novely zákona, ktorý uvažoval s minimálnou mzdou 3 600 Sk MF SR odporúčalo odsúhlasiť pod podmienkou, že z hľadiska finančných dôsledkov na štátny rozpočet pre štátom platené poisťné za určené kategórie osôb v zmysle zákona NR SR č.273/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov a zákona NR SR č. 274/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov bude výška vymeriavacieho základu určená vždy zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rok v nadväznosti na zdrojové možnosti štátneho rozpočtu.

Súčasnne sme upozornili, že z dôvodu vplyvu na príjmy štátneho rozpočtu (znižovanie) je potrebné sa zaoberať stanovením maximálnej výšky vymeriavacieho základu (t.j. neurčovať vymeriavací základ násobkom minimálnej mzdy). Táto skutočnosť nebola akceptovaná a taktiež nebol kvantifikovaný vplyv z titulu zníženia daňového základu.

Podľa záverov Legislatívnej rady vlády SR malo MPSVaR SR rokovať osobitne aj s MF SR, čo sa doteraz neuskutočnilo.

Dňa 20.10.1998 bol predložený návrh schválený na rokovaní vlády SR, t.j. výška minimálnej mzdy bola schválená vo výške 4 000 Sk a nie tak, ako bola navrhovaná, t.j. vo výške 3 600 Sk.

Už pri predkladaní návrhu novely s výškou minimálnej mzdy 3 600 Sk sme s ďalším legislatívnym postupom odporúčali súhlasiť až po osobitnom rokovaní MF SR a MPSVaR SR a zapracovaní našich pripomienok. Návrh nebol doteraz s MF SR odsúhlasený.

**Ing. Miloš Nosál, CSc.
riaditeľ odboru
štátneho rozpočtu**

Nosál